ESKOL ORGELNIEUWS

DEEL 2 • MEI 2018

Het werk aan het orgel is aan de gang. Graag informeren we jullie over de stand van zaken. Ook presenteren we weer een nieuw register: deze keer de Fagot 16'.

KENNISMAKEN: FAGOT 16'

Deze keer opnieuw een register op het pedaal. Je weet wel: de toetsen die je met je voeten bedient. De Trompet 8' van het pedaal wordt namelijk vervangen door een Fagot 16'.

Waarom deze vervanging?

De Fagot 16' is een register dat laag en stevig klinkt. De huidige Trompet 8' klinkt ook wel stevig, maar lang niet zo laag. Met een Fagot 16' leg je als het ware een stevige, robuuste bodem onder de klank. Doordat het een tongwerk is, geeft de Fagot een soort ronkend geluid. Dat geeft extra power en draagkracht bij de gemeentezang.

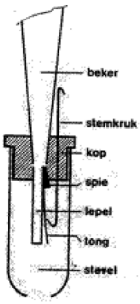

Wat is dat, een tongwerk?

Gewone pijpen (ook wel labiaalpijpen genoemd) werken op dezelfde manier als een blokfluit. Maar bij tongwerken zit het wat ingewikkelder in elkaar, ongeveer net zoals een klarinet werkt (zie ook de plaatjes van een tongwerk) De lucht die onderin de pijp wordt geblazen, zorgt ervoor dat een metalen tong tegen de onderkant van de pijpbeker aan trilt. Daardoor ontstaat de ronkende toon. Andere tongwerkregisters die op ons orgel zitten zijn de Trompet 8' en de Dulciaan 8'.

TEGENVALLER: WINDLADE

Er is een tegenvaller. Een deel van het orgel is uit elkaar gehaald om het groot onderhoud uit te voeren. Bij het uit elkaar halen van het borstwerk is orgelbouwer Mense Ruiter op een tegenvaller m.b.t. het groot onderhoud gestuit.

Wat is er aan de hand?

Alle orgelpijpen staan op een windlade, een soort houten kist waar de wind in geblazen wordt. In de bovenkant van deze kist zitten allemaal gaatjes. Bovenop elk gaatje staat een orgelpijp. Het probleem is dat er te weinig lucht in de pijpen komt, onder andere doordat er te kleine afdichtingsringen voor alle pijpen zijn gebruikt. Deze afdichtingsringen zijn op een bijzonder soort kunststof folie vastgelijmd op de bovenkant van de windlade. De afdichtingsringen zijn echter niet zonder schade te verwijderen, waardoor lekken gaan ontstaan. En de afdichtingsringen kunnen niet blijven zitten, omdat dan het andere onderhoud (voor de kenners: vervangen van de pulpeten en vergroten van de toetsgang) onvoldoende oplevert. Er wordt nog een laatste poging ondernomen om het zonder schade te verwijderen, maar de vraag is of het lukt. Daarom moet er hoogstwaarschijnlijk een nieuwe bovenkant op de windladen gezet worden met nieuwe afdichtingsringen.

Wat zijn de gevolgen voor budget en planning?

We dienen natuurlijk binnen het gestelde budget te blijven. Zoals het er nu uitziet zou dat ook moeten lukken. De Orgel Advies Commissie helpt ons enorm in het meedenken hierover. Er waren al wat stelposten opgenomen in het plan. We kunnen dus een beetje schuiven. Als het echt allemaal tegenvalt, moeten we bekijken welke ingreep we op dit moment achterwege zouden kunnen laten. Qua planning kan het zijn dat het 1 tot 3 maanden langer gaat duren voordat het orgel helemaal klaar is (januari 2019). We houden jullie op de hoogte over de ontwikkelingen.

MEEVALLER: BLAASBALG

Orgelbouwer Mense Ruiter is in het bezit gekomen van een goede blaasbalg. Die stellen ze ons gratis ter beschikking voor ons orgel.

Wat is een blaasbalg?

Een blaasbalg is een windreservoir dat ervoor zorgt dat er een constante en een natuurlijke winddruk is. De windmotor blaast dit reservoir vol. De balg geeft dit vervolgens in een constante winddruk door aan de orgelpijpen.

Maar we hebben toch al wind in het orgel?

We hebben inderdaad al een windmotor. Deze blaast rechtstreeks wind naar de pijpen, met als gevolg dat de winddruk wat schokkerig gaat als je veel toetsen indrukt. Het voordeel van een blaasbalg (je zou de balg kunnen vergelijken met de longen) is dat de winddruk natuurlijker is. Dit komt de ontspannen klankvorming ten goede. In het oorspronkelijke plan hebben we dit vanwege de kosten niet opgenomen. We zijn blij met deze aanvulling.